

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.2.72>

УДК 331

Т. М. Червінська,

к. е. н., доцент, зав. кафедри економіки бізнесу,

Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад

«Міжрегіональна академія управління персоналом»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7657-2855>

РОЗВИТОК КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

T. Chervinska,

PhD in Economics, Associate Professor, Head of the Department of Business

Economics, Private Joint Stock Company 'Higher Educational Institution

'Interregional Academy of Personnel Management'

DEVELOPMENT OF THE CONCEPT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

У статті проаналізовано еволюцію Концепції сталого розвитку, починаючи з її започаткування до сьогодення, означено глобальні проблеми суспільства, та необхідність переходу від колективної соціальної відповідальності (КСВ) до парадигми сталого розвитку. Визначено основні особливості реалізації ініціатив КСВ, як одного із інструментів реалізації

сталого розвитку. На основі аналізу основних подій в галузі розвитку концептуальних засад сталого розвитку розроблено хронологічну послідовність даного процесу, від давнини до сучасного періоду. Автором визначено основні відмінності та взаємозв'язки між сталим розвитком та соціальною відповідальністю. Загалом, узагальнено, що сталий розвиток має більш широку сферу ціннісноорієнтованого спрямування ніж соціальна відповідальність, яка обмежується певними точковими характеристиками своєї дії. Охарактеризовано ключові орієнтири реалізації основних ініціатив сталого розвитку в Україні на регіональному рівні через розроблення декларацій, регіональних денних порядків сталого розвитку для населених пунктів тощо. Запропоновано використання цілеспрямованого механізму державного регулювання сталого розвитку громад на основі використання чітких принципів, індикаторів та показників, при застосуванні їх регулярного моніторингу та оцінювання.

The importance of studying the conceptual foundations of sustainable development at various levels of social process management (global, national, regional), in the context of European integration, decentralisation, post-war reconstruction and economic transformation, is determined by global challenges and the need for Ukraine to transition to a new model of effective governance based on a responsible attitude towards citizens and the natural environment. The article analyses the evolution of the Concept of Sustainable Development from its inception to the present day, identifies global problems facing society, and the need to move from collective social responsibility (CSR) to a paradigm of sustainable development. The paper identifies the main features of CSR initiatives as one of the tools for implementing sustainable development, analyses a number of obstacles to the implementation of the conceptual foundations of sustainable development, and possible negative consequences in the event of a loss of state sovereignty in connection with the implementation of global governance. It also outlines the particular importance of developing a model for effective sustainable development management, taking into account the specific features of Ukraine's

development, in order to defend its national interests and introduce the 'most favourable' political regime based on democracy and decentralisation of power.

Based on an analysis of key events in the development of the conceptual foundations of sustainable development, a chronological sequence of this process has been developed, from ancient times to the present day. The author has identified the main differences and interrelationships between sustainable development and social responsibility. In general, it has been concluded that sustainable development has a broader scope of value-oriented focus than social responsibility, which is limited to certain specific characteristics of its action. The key guidelines for the implementation of major sustainable development initiatives in Ukraine at the regional level are described through the development of declarations, regional sustainable development agendas for settlements, etc. The use of a targeted mechanism of state regulation of sustainable community development based on the use of clear principles, indicators and metrics, with regular monitoring and evaluation, is proposed.

Ключові слова: *концепція, сталий розвиток, колективна соціальна відповідальність, глобальне управління, модель ефективного управління.*

Keywords: *conception, steady development, collective social responsibility, global management, effective case frame.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В умовах сьогодення все більшої актуальності набуває парадигма сталого розвитку, що виникла у 1970-х роках як відповідь на глобальні виклики: зростання нерівності, бідності та надмірного споживання ресурсів, що шкодить екології та здоров'ю громадян. Вона охоплює глобальний, національний та регіональний виміри, намагаючись гармонізувати економічний розвиток, соціально справедливу поведінку суб'єктів господарювання та збереження зовнішнього середовища для сучасного та прийдешніх поколінь, що було означено на таких форумах, як Саміт Землі в Ріо у 1992 році та Глобальними ініціативами

сталого розвитку ООН, сформованими у 2015 році. Зокрема, світовий досвід переконує, що суспільний розвиток залежить від узгодження цілей підтримки економічного зростання, зменшення соціальної нерівності, досягнення екологічної безпеки. А задля їх встановлення у довгостроковому періоді потрібно регулярно впроваджувати визначені коротко- і середньострокові цілі, запорукою успіху яких служить ефективне управління, боротьба з корупцією та суспільна підтримка.

Хоча в науковій практиці давно існувала велика кількість різних підходів і теоретичних обґрунтувань світового і вітчизняного рівня, до 70-х рр. XX ст. переважав техногенний спосіб розвитку економіки, який є руйнівним для довкілля. Однак, збільшення загрозливих явищ і процесів для екології спонукало до поширення екологічно свідомих підходів, так званих зелених технологій та ініціатив сталого розвитку загальносвітового рівня. У зв'язку з цим Концепція сталого розвитку створювалась поступово, ввібравши у себе позитивні ознаки всіх попередніх концепцій, визначаючи нові світові орієнтири, що пов'язані із сталим розвитком, кліматичними змінами, економічною нерівністю, цифровізацією, соціальною відповідальністю бізнесу (СВБ), інноваціями та переходом до людино-орієнтованих стратегій. Все це вимагає розробки нових підходів у бізнесі та суспільстві, привертаючи увагу не лише до збагачення а й до комплексного добробуту та відповідальності. Таким чином, враховуючи наявність на сьогодні великої кількості точок зору щодо даної тематики ще не сформовано цілісної наукової моделі ефективного управління сталим розвитком з урахуванням особливостей України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження питань сталого розвитку представлено в наукових доробках провідних зарубіжних дослідників Д. Белла, М.Кастельса, Л. Медоуза, А. Печчеї, Е. Пестеля, Й. Шумпетера, Дж. Форрестера, А. Вебера, А. Аتكіссона, та їх послідовників. Українські вчені теж приділяли увагу дослідженням питань сталого розвитку і серед них: В. Вернадський, М.Пітцик, О. Безуглий, О. Гордеев, З. Бурик, Е.

Лібанова В. Геєць, А. Гриценко, С.Онищенко, та інші. Проте питання сталого розвитку потребують подальшого опрацювання з метою розробки та впровадження в практику цілісної моделі ефективного управління сталим розвитком для України.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даної статті є поглиблення дослідження основних підвалин сталого розвитку, з метою їх удосконалення та можливостей практичної реалізації в умовах України.

Виклад основного матеріалу дослідження. На даний час означено, що не менш значимим порівняно із зростанням економічної ефективності є підтримання принципів соціальної справедливості, безпеки екології довкілля тощо. При цьому можна підтримати точку зору певних дослідників з означених питань, що дана доктрина з'явилася як антагонізм стратегії економічного росту, адже остання базувалась лише на екстенсивних підходах й ігнорувала проблеми в соціальній і екологічній сферах.

В економічній літературі зазначається, що основою розвитку нинішньої парадигми сталого розвитку була доповідь, зроблена у 1972 році Римським клубом («Межі зростання») стосовно можливих наслідків глобального зростання населення нашої планети, сфери виробництва, використання ресурсів природнього середовища та його забруднення, що викликало значний резонанс у суспільстві внаслідок появи припущень, що нинішній суспільно-економічний розвиток не відповідає можливостям довготривалого існування планети. Від тоді тематика протистояння економіки з екологією почала привертати особливу увагу зі сторони наукової спільноти [3, 5].

Міжнародним союзом з охорони довкілля в програмі «Всесвітня стратегія охорони природи» (прийнято у 1980 р.) було вперше вжито такий термін як «сталий розвиток», однак на нього майже десятиліття ніхто не звертав особливої уваги, і лише через певний проміжок часу в 1987 році була зроблена доповідь спеціальної комісії ООН, під керівництвом норвезької громадської та політичної діячки Г.Брундтланд в якій вона означила поняття

сталого розвитку, зокрема, таким, який слугує задоволенню сучасних потреб, не створюючи загроз для майбутніх поколінь також задовольняти свої наявні потреби, відзначаючи важливість балансування економічного росту, соціально справедливих відносин і збереження довкілля, це поклало початок розвитку концептуальних засад сталого розвитку [1]. Подальша популяризація означеної Концепції перетворила її в головну тему обговорень для цілого ряду великих конференцій ООН, зокрема, з довкілля та розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.) (табл. 1).

Таблиця 1. Еволюція концептуальних засад сталого розвитку

Період	Подія,	Основні результати
з 1968	Засідання Римського клубу (А. Печчеї)	Використання глобального моделювання, для аналізу довгострокових результатів ключових проблем та подальшого розвитку суспільства.
1970	Концепція «нульового зростання»	Створено Деннісом і Доннелою Медоуз, доповідь «Межі зростання» Римського клубу, орієнтувала на обмеження зростання задля уникнення екологічної катастрофи, збереження ресурсів
1972	Світ-3 (Денніс і Доннела Медоуз, Й. Рандерс)	Модель представлено в роботі «Межі зростання», вона розвинула ідеї її попередника. Незважаючи на певну схожість, дана робота була популярнішою, ніж робота «Світова динаміка» Форрестера
1972	Стокгольмська конференція	Обговорено Концепція сталого розвитку, було впроваджено Стокгольмську декларацію, за якою встановлено 26 принципів збереження довкілля
1974	Доповідь Римського клубу «Людство на роздоріжжі» (М. Месарович, Е. Пестель)	Обґрунтовано проблеми майбутнього та напрями його покращення: на основі системності у вирішенні глобальних проблем, зосередження уваги на стратегічних моментах розвитку суспільства. Запропоновано поняття «глобальної проблематики»
1987	Міжнародна комісія з довкілля і розвитку ООН	Комісією ООН опубліковано ключову доповідь останнього тисячоліття «Наше спільне майбутнє». В ній було представлено визначення поняття «сталого розвитку»
1992	Всесвітня конференція з проблем довкілля (Ріо-де Жанейро)	Закріплено Концепцію сталого розвитку, впроваджено новий інструментарій - стратегію сталого розвитку, що була сформована при урахуванні соціально-економічних та екологічних пріоритетів

Продовження таблиці 1.

Період	Подія,	Основні результати
1993	Конференція ООН з прав людини (Відень)	Підтвердила універсальність прав людини, потім Віденська декларація та Програма дій, що зобов'язала держави захищати права людей, підкреслюючи їх пріоритетність для ООН
1994	Конференція ООН з народонаселення і розвитку (Каїр)	Прийнята програма щодо народонаселення і перспектив розвитку, її основні принципи стали напрямами розробки політичних ініціатив у більшості держав світу на 20 років, до 2015 р.
1995	Прийнято «Берлінський мандат»	Ухвалено рішення про створення "законодавчого інструменту" або протоколу для виконання зобов'язань з контролю за викидами парникових газів
1997	Ратифіковано «Кіотський протокол»	Висунуто необхідність розвинутим країнам зменшити викиди шкідливих газів, запровадити гнучкі ринкові механізми для досягнення екологічних цілей
1999	Створено «Всесвітній економічний форум», (Женева)	Спрямована на розвиток міжнародної співпраці, започатковано «Глобальний договір», що уможливило практичну інтеграцію ініціатив сталого розвитку в систему бізнесу.
2002	Саміт, «Йоганнесбурзький план виконання рішень»	Став продовженням «Декларації Ріо» та націлений на досягнення балансу між економічним, соціальним та екологічним розвитком, подолання бідності та покращення умов життя людей
2015	Саміт ООН зі сталого розвитку, (Нью-Йорк)	Прийнято Порядок денний щодо сталого розвитку, до 2030 року і 17 головних його Цілей, що замінили Цілі розвитку тисячоліття, здійснивши перехід від пріоритетної бідності до комплексних рішень щодо подальшого росту
2019	Європейський Зелений Курс (ЄЗК) (Брюссель)	Прийнятий з метою перетворення економіки ЄС на низьковуглецеву та стійку, досягнувши кліматичної нейтральності до 2050 року

Складено автором [6, 8,9, 13],

Загалом, світовим співтовариством було визнано, що збалансування розвитку має бути пріоритетом міжнародної співпраці, а парадигма сталого розвитку стала основною при формуванні національних стратегій багатьох країн світу, і налічує 17 Глобальних завдань сталого розвитку, згідно принципів ООН, які стосуються питань подолання бідності, регулювання діяльності внаслідок зміни клімату та сприяння миру тощо.

У вітчизняній науковій практиці головні ідеї щодо сталого розвитку належать відомому вченому В. Вернадському, ним розроблено теорію сталого розвитку, яка базується на розвитку нанотехнологій на глобальному рівні, що здійснюють вплив на соціально-економічну й екологічну складову сталого розвитку [12]. З його точки зору, наявність керованої ноосфери, або сталого й безпечного розвитку цивілізованої системи світу, може бути стратегією виживання планети. Отже, варто підтримувати ноосферну цивілізацію, використовуючи новітні технології, які зумовлюють сталий розвиток нооспільноти. Так, критичне оцінювання наявних змін сприяло запровадженню в медицині генетичних напрямів, а також розвитку ноетики як етичного напрямку, орієнтованого на сталий суспільний розвиток.

Інструментом реалізації Концепції сталого розвитку на рівні бізнес-структур є корпоративна соціальна відповідальність, коли компанії добровільно інтегрують соціальні й екологічні турботи у свої операції та взаємодію зі стейкхолдерами, сприяючи досягненню цільових показників сталого розвитку, що по-суті є практичним втіленням підходів сталого розвитку у практику бізнесу [13]. Дана ініціатива перебуває за межами вузьких фінансових інтересів, й загалом потребує іншого сприйняття завдань бізнесу, а довгострокова діяльність організацій не може забезпечуватись без нормальних екосистем, необхідних ресурсів, соціальної рівності та стійкості економічного розвитку, що сприяє подальшому поширенню Концепції сталого розвитку, визначає конкурентоспроможність та майбутній розвиток бізнесу, й стає новою філософією життя.

Між сталим розвитком та КСВ існує тісний взаємозв'язок, але є і певні відмінності, які їх розмежовують, що представлені в табл.2.

Таблиця 2. Основні відмінності та взаємозв'язки між сталим розвитком та КСВ

Критерій	Сталий розвиток	Корпоративна соціальна відповідальність
Рівень	Глобальна/національна/загальносуспільна концепція та ціль	Рівень конкретного бізнесу, підприємства чи організації
Мета	Забезпечення благополуччя планети та майбутніх поколінь (економіка, соціум, довкілля)	Інтеграція соціальних та екологічних питань у бізнес-стратегію для конкурентних переваг та довгострокової стійкості
Фокус	Три «Р»: people (люди), planet (планета), profit (прибуток) – баланс трьох сфер	Взаємодія бізнесу з усіма зацікавленими сторонами (стейкхолдерами) - споживачами, співробітниками, громадами, урядом
Природа	Широка, всеохоплююча філософія та система обов'язкових цінностей	Конкретний набір дій, ініціатив та політик у рамках добровільної філософії
Зв'язок	КСВ є одним із основних інструментів досягнення сталого розвитку у бізнес-секторі	КСВ втілює принципи сталого розвитку у повсякденну діяльність компанії

*Складено автором [2, 4]

Сталий розвиток має широку, всеохоплюючу філософію та систему обов'язкових цінностей, яка забезпечує благополуччя планети та майбутніх поколінь на відміну від КСВ, що проявляється як конкретний набір дій, ініціатив та політик у рамках добровільної філософії, втілюючись в частині бізнес-стратегії та забезпечуючи конкурентні переваги та довгострокову стійкість підприємства. Тобто КСВ носить добровільний характер дій в рамках конкретного підприємства, тоді як сталий розвиток перетворюється на систему обов'язкових цінностей для забезпечення виживання людства в цілому.

Впроваджуючи у свою діяльність принципи сталого розвитку бізнес структури усвідомлюють своє суспільне значення, та діють відповідально і завбачливо, на попередження соціально-екологічних наслідків, що спричиняє їхня господарська діяльність. Окрім того, сталий розвиток охоплює значно ширшу сферу діяльності ніж КСВ: регулювання виробничо-збутових процесів; кліматичних викликів; відповідальне користування водних

ресурсів; соціальну рівність; зберігання природного біорізноманіття; корпоративне управління; певні регуляторні нормативи тощо.

Загалом можна погодитись з тим, що суспільство знаходиться на стадії переходу від КСВ до сталого збалансованого розвитку, чи від одиничної допомоги до повного усвідомлення, використання практик, які не лише допомагають переборювати економічні виклики, а й створюють іншу парадигму економічного розвитку. Глобальний перехід до сталого розвитку підтверджується даними OECD. За свідченням Global Corporate Sustainability Report, близько 91% організацій за капіталізацією ринку опубліковують свої нефінансові звіти щодо сталого розвитку, а 88% показують показники викидів за Score 1 і 2, також 42% проводять незалежне контролювання [4]. Це означає, що наше суспільство не лише рухається до стійкості, але вже існує у новому вимірі.

Глобально Концепція сталого розвитку отримала головний статус як проект збереження цивілізації, та ставить перед суспільством нові виклики щодо переосмислення і трансформації структурних та інституційних основ існування. Сама по собі реалізація ініціатив сталого розвитку ще не гарантує швидкого зростання добробуту, але вимагає прикладання значних зусиль політиків, управлінців, громадськості та бізнесу. Її впровадження ініціює суттєві зміни у різних галузях суспільного устрою, і в першу чергу потребує розроблення та впровадження нормативно-правового забезпечення, а саме "найсприятливішого" політичного режиму при сталому суспільстві. Зокрема, прихильники збалансованого розвитку зазначають значимість безпосередньо демократичної політики у вирішенні різноманітних екологічних й інших питань, так, в "Порядку денному на XXI століття" було підкреслено, його застосування має проводитись на основі орієнтації на визначені дії та результати, слідувати згідно підходам універсальності, відкритості, економічної результативності та підзвітності [7].

Науковці вважають, що у принципі демократії є механізми здатні сформувати досить гармонійні взаємовідносини в суспільстві і між

природним середовищем та суспільством [9, 11]. Поширення управлінських рішень на певних рівнях в галузі сталого розвитку має на меті дотримання умов відкритості цього процесу, вільного доступу до інформації, а також децентралізованої системи влади як основи демократії, хоча досконалого стилю управління апріорі не існує, і, навіть, демократичні механізми мають свої прогалини в законодавстві у зв'язку із потребою переходу до збалансованого розвитку.

У контексті глобального управління сталим розвитком може значно послабитись державний суверенітет, що спричинить «розмивання» кордонів з огляду на транскордонну ознаку екологічних питань і екологічну прозорість політичних меж, що спричинить докорінну зміну функцій держави. Причинами послаблення державного контролю можуть стати рішення, які ухвалюватимуться за її межами, наприклад, стосовно фінансово-економічних і торгових питань.

Перспектива формування глобальної структури по регулюванню сталого розвитку й розроблення основних принципів сталого розвитку громадян, а на її основі міжнародної конвенції, як механізму реалізації системи сталого розвитку створює для світового товариства офіційні можливості для втручання у справи суверенних країн, що дає можливість застосовувати санкції при невиконанні ними своїх зобов'язань в контексті даної стратегії. Означене може посилити тиск на незалежність держави, а це неприйнятно для сталого розвитку, отже, доцільніше збалансувати необхідність глобального координування і зберігання суверенітету країни, зосередившись на пошуку ефективніших способів розв'язання глобальних та локальних проблем, врегулюванні політичної ситуації тощо.

В подальшому, впроваджуючи ініціативу сталого розвитку, варто подолати цілий ряд перешкод глобального характеру. Найважливішим серед яких є нерівноправність взаємовідносин суб'єктів світового господарства, передусім, розвинених країн, і тих, які розвиваються. Існуюча практика міжнародного поділу праці, міжнародної торгівлі і світової валютної системи

побудована так, що держави, які розвиваються, майже не мають змоги покращувати своє становище на основі справедливої конкуренції. При цьому транснаціональні корпорації, які діють в цих країнах, переважно, лише погіршують їх стан, використовуючи наявні ресурси та способи нееквівалентного обміну і утворюючи національні ринки при врахуванні практично власних інтересів.

Перехід до загальносвітової системи сталого розвитку досить складне і тривале завдання, й численні перешкоди на її шляху обумовлені, з однієї сторони, протиріччями формування глобального суспільства (бідність, епідемії, екологічні негаразди, війни), які не дають реалізувати її у повній мірі, а з іншої – динамікою світового розвитку. Це ускладнює означення тенденцій, що можуть значно впливати на ситуацію у найближчий період часу [12].

Глобальний зміст значної частини проблем здавалось потребує централізованого розв'язання, але це протирічить принципам децентралізації, автономії регіонів і ширшої участі населення у вирішенні питань, що їх стосуються. Головна складність полягає у тому, яким чином мати гармонійне управління, що одночасно зможе врахувати різні рівні прийняття рішень. При прийнятті рішень щодо розв'язання глобальних проблем не обійтися без глобального форуму, тоді як локальні проблеми мають вирішуватися на відповідному рівні.

Україна перебуває в пошуках власного шляху застосування Концепції сталого розвитку, та підходів зі сталого розвитку, що базуються на 17 основних цілях сталого розвитку ООН і «Порядку денному 2030», намагається адаптувати до своїх національних реалій, зокрема з урахуванням воєнного стану, через інклюзивний процес із залученням експертів, міністерств, громадськості та бізнесу, що відображено у відповідних розпорядженнях Кабінету Міністрів та моніторингу Державної статистики [11].

Незважаючи на наявні загальні засади сталого розвитку, насамперед, потрібно врахувати саме ті, що стосуються України, а це такі фактори, як війна, потреба у повоєнному відновленні, застарілі інноваційно-інвестиційні процеси та інше. Науковцям та практикам варто орієнтуватись на розробку й впровадження такої цілісної моделі ефективного керування сталим розвитком, яка б збалансувала потреби теперішнього і майбутнього поколінь, не нашкодила довкіллю та забезпечила соціальний прогрес, враховуючи особливості економічного розвитку нашої держави, що залежать від цілого ряду соціально-культурних та економічних чинників. В цілому, впровадження єдиної моделі ефективного керування сталим розвитком вимагає зусиль кожної окремо взятої країни, яка відстоює власну позицію у світі, також обов'язково потрібно здійснювати критичний аналіз цілей Концепції сталого розвитку при їхній реалізації.

В межах України розроблення декларацій, регіональних порядків денних сталого розвитку для населених пунктів є ключовим напрямом реалізації завдань сталого розвитку, який має на меті інтегрування соціально-економічних та екологічних принципів задля покращення життя і зберігання ресурсів в інтересах майбутніх поколінь, (Постанова Верховної Ради України № 1359-XIV, 1999 р.) і Стратегія сталого розвитку нашої країни до 2030 року [2]. Цей підхід вимагає від місцевих органів влади розробки локальних програм, що враховують орієнтири сталого розвитку, які означені ООН, і забезпечують збалансований підхід до планування та забудови територій, що підтверджується українським законодавством, яке керується принципами сталого розвитку.

Досліджуючи особливості використання Концепції сталого розвитку, варто зазначити, що реформування в галузі децентралізації підвищує конкурентоспроможність громад через концентрацію влади та фінансів на базовому рівні, дозволяючи громадам самостійно розвивати інфраструктуру і послуги за принципом субсидіарності, а також фінансувати наукові дослідження для подальшого стійкого розвитку та покращення життя,

наприклад, залучаючи міжнародні ресурси для інновацій. Це сформує передумови для результативного впровадження системи сталого розвитку, за якої громади стають самодостатніми та здатними вирішувати свої проблеми.

Вважаємо, що ключове значення в реалізації ініціатив сталого розвитку відіграють органи місцевого самоврядування, адже вони є найбільш ефективними в управлінні місцевими справами. Така позиція підтверджується на основі аналізу світового досвіду, коли саме місцева влада виступає головним рушієм ініціатив сталості, що підтверджує їхню особливу ефективність у забезпеченні збалансованого розвитку певних громад.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Підсумовуючи вищезначене, можна зазначити, що наукові розробки у сфері державного регулювання сталого розвитку громад мають зосередитися на покращенні вже існуючих механізмів, розробці чітких принципів, індикаторів та показників для оцінки ефективності впровадження стратегічного партнерства на загальнодержавному рівні. Це вказує на необхідність глибшого вивчення та адаптації методів управління для досягнення сталого розвитку громад в Україні, зосереджуючись на практичному застосуванні та вимірюванні результатів, що є важливим для подальшого поширення підходів децентралізації і посилення результативності місцевого самоврядування. На загальнодержавному і виробничому рівні всі зусилля повинні спрямуватись на запровадження ефективних інструментів впровадження підходів сталого розвитку, на основі врахування наукових досліджень, розробок та експертних рекомендацій. Перспективами подальших розвідок з означених питань можуть бути розробка сценаріїв та пріоритетних напрямів розвитку ініціативних проектів сталого розвитку.

Література

1. Брундленд Г. Наше спільне майбутнє: Міжнародна комісія з навколишнього середовища та розвитку, Видавництво Оксфордського університету. 1987.
2. Бурик З. М. Державне регулювання сталого розвитку України: теорія та практика: монографія: Львів: Вид-во Простір-М, 2017. 384 с.
3. Гаврилишин Б.. До ефективних суспільств: Дороговкази в майбутнє: доп. Римському Клубові. К.: Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2009. 248 с.
4. Запатріна І. В. Посилення ролі бізнесу в досягненні ЦСР в Україні. Керівництво. Цілі сталого розвитку. Київ, 2018. 69 с.
5. Кремень Т. В. Історія створення, цілі та завдання Римського клубу. Практична філософія. 2001. № 3 (4). С. 68-74.
6. Медоуз Д. Л. За межами зростання. К. : Пангея, 1994.
7. Мущинська Н. Ю. Збалансований розвиток регіону: теоретичний аспект. Ефективна економіка. 2014. № 2 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_2_87.
8. Надоша О. В. Теоретико-методологічний аналіз сталого розвитку у контексті сучасних дослідницьких підходів. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2011. № 10. С. 88-93.
9. Програма дій "Порядок денний на XXI століття" ("AGENDA 21"). Ухвалена конференцією ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро (Саміт "Планета Земля" 1992.) Київ "Інтелсфера": 2000. 359 с.
10. Гречко Т., Лісовський С., Романюк С., Руденко Л. Публічне управління в забезпеченні сталого (збалансованого) розвитку : навч. посіб.. 2015. 264 с.
11. Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів: національна доповідь, за ред. акад. НАН України Е.М. Лібанової, акад. НААН України М. А. Хвесика. К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2014. 776 с.
12. Філіпішина Л. М. Еволюція концептуальних підходів до формування стратегії сталого економічного розвитку промислових підприємств. Вісник Приазовського Державного технічного університету.

Сер.: Економічні науки: Зб. наук. пр. Маріуполь: ДВНЗ «ПДТУ», 2017. С. 118-122.

13. Червінська Л. П., Базилюк Б. Г. Управління персоналом в контексті соціальної відповідальності бізнесу. Монографія. 2018. КНЕУ. 220 с.

References

1. Brundtland, G. (1987), *Nashe spilne maibutnie: Mizhnarodna komisiia z navkolyshnoho seredovyshcha ta rozvytku* [Our Common Future: The World Commission on Environment and Development], Oxford University Press, Oxford, UK.

2. Burik, Z.M. (2017), *Derzhavne rehuliuvannia staloho rozvytku Ukrainy: teoriia ta praktyka* [State Regulation of Sustainable Development in Ukraine: Theory and Practice], Prostir-M Publishing House, Lviv, Ukraine.

3. Gavrylyshyn, B. (2009), *Do efektyvnykh suspilstv: Dorohovkazy v maibutnie: dop. Rymskomu Klubovi* [Towards Effective Societies: Roadmaps to the Future: Contribution to the Club of Rome], Pulsary University Publishing House, Kyiv, Ukraine.

4. Zapatrina, I.V. (2018), *Posylennia roli biznesu v dosiahnenni TsSR v Ukraini. Kerivnytstvo. Tsili staloho rozvytku* [Strengthening the role of business in achieving SDGs in Ukraine. Guide. Sustainable Development Goals], Kyiv, Ukraine.

5. Kremen, T.V. (2001), “History of the creation, goals and objectives of the Club of Rome”, *Praktychna filosofii*, vol. 3 (4), pp. 68-74.

6. Meadows, D.L. (1994), *Za mezhamy zrostannia* [Beyond Growth], Pangea, Kyiv, Ukraine.

7. Mushchynska, N.Yu. (2014), “Balanced Development of the Region: Theoretical Aspect”, *Efektivna ekonomika*, vol. 2, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_2_87 (Accessed 10 Jan 2026).

8. Nadosha, O.V. (2011), “Theoretical and methodological analysis of sustainable development in the context of modern research approaches”, *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, vol. 10.

9. UN (2000), *Prohrama dii "Poriadok dennyi na XXI stolittia" ("AGENDA 21")*, Ukhvalena konferentsiieiu OON z navkolyshnoho seredovyshcha i rozvytku v Rio-de-Zhaneiro (Samit "Planeta Zemlia" 1992), [Action Programme 'Agenda for the 21st Century' ('AGENDA 21'), Adopted by the UN Conference on Environment and Development in Rio de Janeiro (Planet Earth Summit, 1992)], Intelsfera, Kyiv, Ukraine.

10. Hrechko T. Lisovskyi S. Romaniuk S. and Rudenko L. (2015), *Publichne upravlinnia v zabezpechenni staloho (zbalansovanoho) rozvytku* [Public administration in ensuring sustainable (balanced) development], Kyiv, Ukraine.

11 Libanova, E.M. and Khvesyk, M.A. (2014), *Sotsialno-ekonomichnyi potentsial staloho rozvytku Ukrainy ta yii rehioniv: natsionalna dopovid, za red. akad. NAN Ukrainy E.M. Libanovoi, akad. NAAN Ukrainy M.A. Khvesyka* [Socio-economic potential of sustainable development of Ukraine and its regions: national report, edited by Academician of the National Academy of Sciences of Ukraine E.M. Libanova, Academician of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine M.A. Khvesyk], State Institution 'Institute of Economics and Social Problems of the National Academy of Sciences of Ukraine', Kyiv, Ukraine.

12. Filippishina, L.M. (2017), "Evolution of conceptual approaches to the formation of a strategy for sustainable economic development of industrial enterprises", *Visnyk Pryazovskoho Derzhavnoho tekhnichnoho universytetu. Ser.: Ekonomichni nauky: Zb. nauk. pr.* Mariupol: State Higher Educational Institution 'PDTU', pp. 118-122.

13. Chervinska, L.P. and Bazilyuk, B.G. (2018), *Upravlinnia personalom v konteksti sotsialnoi vidpovidalnosti biznesu*. [Human resource management in the context of corporate social responsibility], KNEU, Kyiv, Ukraine.

Отримано редакцією журналу / Received: 22.01.26

Прорецензовано / Revised: 01.02.26

Схвалено до друку / Accepted: 19.02.26